

73. Vleeskwiteit: relevant voor melkveefokkerij?

Eén van de open eindes van de biologische melkveehouderij is de uitstoot van kalveren en van afgemolken koeien. De kalveren verdwijnen naar het gangbare circuit terwijl bij de koeien de meerprijs die betaald wordt boven gangbare dieren nihil is. Tegelijkertijd wordt er vlees geïmporteerd om aan de vraag naar biologisch vlees te voldoen. Reden hiervoor zou de slechte vleeskwiteit zijn van het melkvee. Is fokken op meer en beter vlees (dubbeldoel) dan een optie?

Ervaringen en inzichten

Arie van den Berg (Delft) gelooft niet zo in dubbeldoeldieren voor de biologische melkveehouderij. "De consument van biologische producten wil een mooi stukje vlees, daar zijn gewoon specifieke vleesrassen voor nodig" (verwijzend naar de lage prijs die voor afgemolken dieren betaald wordt). Arie is wel op zoek naar een melkoe die meer in evenwicht is, en goed kan produceren op het bedrijfseigen voer, maar welke kant het op moet is nog niet duidelijk.

Guus Huijnen (Heerlen) gebruikt een specifieke vleesras om de vleeskwiteit van zijn melkveestapel te verbeteren. Guus heeft kruisingen met allerlei vleesrassen geprobeerd, maar slechts één goed genoeg bevonden: de Belgische Witblauwe. "Het zijn rustige dieren" verwijst hij naar de stier die voor natuurlijke dekking gewoon tussen de koeien loopt, "die het voer geweldig efficiënt omzetten". "Kijk eens hoeveel beter ze zijn dan de Piemontese", verwijst hij naar de grafiek met vleesindexen van de Veeteelt (April 1 2002) die op tafel ligt. En keizersneden zijn vrijwel nooit aan de orde: "als dieren niet vet worden is het geboortekanaal zo flexibel, dat gaat altijd goed. Ik ga er 's nachts zeker niet voor uit bed. Want dat is nooit veranderd: ik vind dat dieren het gewoon zelf moeten doen, zonder kunstgrepen".

Verder is er wel veel veranderd op dit bedrijf: minder dan 10 jaar geleden behoorden de zwartbonte koeien van Guus en z'n vrouw Anna tot de hoogste melkproducentes van Nederland. Nu lopen er vooral kruisingen met vleesrassen op het bedrijf rond, met uitzondering van zo'n 15 zwartbonte koeien. Het vlees, gedeeltelijk afgezet via standaard vleespakketten aan consumenten uit de buurt, en natuurbeheer zijn belangrijke pijlers geworden onder dit bedrijf klem tegen de stad Heerlen. De meeste kruislingen worden overigens ook gemolken. "Dat gaat prima".

Guus en Anna gaan het rustiger aan doen en de melkerij langzaam afbouwen. Maar voor de boeren die willen blijven melken en geen aspiraties hebben in de topfokkerij zou Guus het wel weten: dubbeldoeldieren met voldoende vleesaanleg zijn economischer dan pure melkkoeien. "Kijk maar naar alle berekeningen van het LEI sinds de jaren zeventig: de MRIJ-bedrijven kwamen altijd beter uit de bus". Dat boeren toch vrijwel allemaal voor Amerikanen kozen "is vooral emotie". Guus heeft jarenlang roodbonte en zwartbonte dieren naast elkaar gehouden. "De roodbonten waren prima dieren maar ze konden niet mee in de race naar hoge melkproducties" vertelt hij over de tijd waarin hij meer dan 11.000 kg per koe melk en de fokkerij een belangrijke inkomstenbron was.

Ja, een goede MRIJ-stier kopen, waarmee ook het geld voor KI in eigen zak wordt gehouden, dat zou volgens Guus het meest economisch voor veel biologische boeren kunnen zijn: "ze kunnen voldoende melk geven op weinig krachtvoer en je verdient nog aan de verkoop van kalveren en koeien". Weer verwijzend naar de vleesindexen: "een goede MRIJ-stier is beter dan een gewone Piemontese".

Ook Wiel Ruijpers (Walem) zoekt het in de richting van dubbeldoelkoeien met een hele beste vleesaanleg: na een eerste kruising met Belgische Witblauwe ("het beste vleesras") zet hij nu een Montbelliard-stier in om voldoende melk te houden: "de 50% kruisingen geven altijd wel ruim 4000 kg melk maar een 2^e kruising durf ik niet aan. Daarna misschien Brown Swiss, maar ik weet het nog niet zo".

Dat de consument veeleisend is ondervindt ook Wiel. Alleen de vaarzen zijn goed genoeg; "na 1 of 2 keer afkalven, dat is topkwiteit, maar stiertjes worden al snel te taai". Die zijn eigenlijk vooral geschikt voor roze kalfsvlees. "Misschien, als we ze twee weken konden laten hangen, maar nu lukt het niet" verwijst hij

naar het belang van een goede vleesverwerking. Helaas heeft hij niet zoveel koelruimte. De keuze voor dieren met veel meer en beter vlees is bewust: ook de koeien van Wiel haalden zo'n 10 jaar geleden wel een melkproductie van 9000 kg maar "dit is veel economischer". Veel van z'n vee kan hij via vleespakketten aan huis afzetten en daar verdient hij goed mee. "Een flinke koe kan wel 9000 gulden opbrengen". Daarbij worden de kosten laag gehouden: geen hoge voerkosten, geen KI en de veearts hoeft weinig meer te komen. "Het is een stuk rustiger boeren zo".

Dubbeldoeldiereb de beste strategie

Ook Wytze Nauta, werkzaam bij het LBI aan het project voor visievorming op het terrein van de veefokkerij in de biologische landbouw, komt steeds meer tot de conclusie dat dubbeldoeldieren de beste strategie zal zijn. "In de biologische landbouw zijn topproducties vaak niet aan de orde en moeten de dieren tegen een stootje kunnen" volgens Wytze. "Onlangs werd ook in Veeteelt beschreven dat dieren met een betere conditie gezonder en vruchtbaarder zijn (Veerkamp et al, 2001). Elke boer had dat natuurlijk kunnen bedenken maar het is goed dat het weer eens werd geschreven". "Het gaat er vervolgens om hoe je dubbeldoel of wat meer conditie wilt gaan bereiken. De één kruist zijn dieren met een vleesras, de ander kiest voor kruisen met een dubbeldoelras, maar je kan ook op meer bespierung fokken binnen het Holstein ras. Naar mijn inzien kun je Holsteins ook goed een keer kruisen met FH om meer bespierung te krijgen. Dan haal je terug wat we in de afgelopen decennia hebben weggegooid". Ik kom zelf van moederzijde uit een slagersgeslacht en weet dat deze mensen nog lang hebben geprobeerd FH dieren aan te kopen voor hun eigen slagerij. Beter bestond er niet voor hen".

Het nadeel van kruisen is wel dat je eerst een uniforme F1 kruising krijgt, maar de volgende kruisingen steeds meer variatie gaan vertonen. Bij een verdringingskruising (met MRIJ, FH, blaarkop, Montbelliard, etc.) spelen deze problemen minder. Maar dan moet je wel weten waar je heen wilt.

Jan de Wit
Jandewit@louisbolk.nl
0343-523523215